

Na osnovu člana 16 Statuta Vaterpolo i plivačkog saveza Crne Gore (VPSCG), Skupština VPSCG, na III redovnoj sjednici IV saziva održanoj dana 29.11.2023.godine u Podgorici, *usvojila je*

P R A V I L N I K

O STATUSU

VATERPOLO SUDIJA, DELEGATA I KONTROLORA VPSCG

SADRŽAJ:

1. Sudija VPSCG kategorije S-2 -početnik.
2. Sudija VPSCG kategorije S-1/B.
 - 2.1. Napredovanje sudija.
3. Sudija VPSCG kategorije S-1/A.
4. Delegat VPSCG.
5. Kontrolor suđenja VPSCG.
6. Liste sudija i delegata na takmičenjima VPSCG.
7. Angažovanje sudija i delegata na takmičenjima VPSCG.
8. Međunarodni sudija.
 - 8.1. EA (nekadašnja LEN) i WA (nekadašnja FINA) lista sudija VPSCG.
 - 8.2. EA i WA lista kandidata sudija VPSCG.
 - 8.3. EA i WA - sudija VPSCG za međunarodna takmičenja gdje VPSCG predlaže sudije.
9. Predstavnik VPSCG u Tehničkim vaterpolo komitetima WA / EA i ostalima.
10. Uputstva za rad sudija, delegata i kontrolora na utakmicama i turnirima u organizaciji VPSCG.
 - 10.1. Kategorizacija visine taksi za sudije, delegate i kontrolore na utakmicama u okviru takmičenja VPSCG .
 - 10.2. Elementi za ocenjivanje sudija na vaterpolo utakmicama (takmičenjima) VPSCG.
11. Organizovanje seminara.

1. Sudija kategorije S-2 -početnik

Ova kategorija podrazumjeva fazu osnovne (početne) obuke koja u sebi obuhvata teoretski i praktični dio, za:

- SUDIJE VATERPOLO IGRE (S-1) -glavne sudije,
- VATERPOLO SUDIJE FUNKCIONERE (S-2) -pomoćne sudije (golne sudije, zapisničari, mjerioci vremena, ...).

Sudija može postati lice koje je punoljetni državljanin/ka Crne Gore sa stalnim mjestom prebivališta u Crnoj Gori, da nije krivično odgovarao, da nije isključen ili suspendovan odlukom bilo kojeg sportskog saveza ili COK-a, i da nije na bilo koji način naštetio ugledu vaterpola i VPSCG.

Zahtjev za polaganje ispita za S-1 ili S-2 podnosi se Stručnom savjetu VPSCG (u daljem tekstu: SS VPSCG) ili njegovom radnom tijelu Takmičarskom organu VPSCG (u daljem tekstu: TO VPSCG), i isti treba da sadrži za koju kategoriju se kandidat/kinja prijavljuje kao i osnovne lične podatke (ime i prezime, datum i godina rođenja, adresa, e-mail i kontakt telefon) i opšte podatke o sebi (student, zaposlen-nezaposlen, trenirao vaterpolo, sudio treninge u nekom klubu, i sl.).

SS VPSCG će u zajedničkoj saradnji sa TO VPSCG definisati program obuke (neophodne korake i dinamiku), prilagođen i usaglašen sa specifičnim znanjima (poznavanje vaterpolo pravila), osobinama i vještinama svakog kandidata.

O toku i rezultatu obuke pravi se izvještaj koji sadrži polaganje teoretskog djela (poznavanje vaterpolo pravila) za S-1 i S-2, kao i praktičnog djela (suđenje na utakmici mlađih kategorija, turniru ili prijateljskoj utakmici) za S-1.

Po uspješno završenoj obuci teoretskog djela kandidat stiče zvanje Sudija S-2.

Po uspješno završenoj obuci praktičnog djela kandidat stiče zvanje Sudija S-1/B.

Optimalna starosna granica za kandidate je između minimum navršenih 18 (osamnaest) godina pa do navršenih 40 (četrdeset) godina života (gornja granica je definisana u smislu eventualnog napredovanja ka zvanju međunarodnog sudije).

2. Sudija kategorije S-1/B

Ova kategorija podrazumjeva sudiju koji je sa uspjehom prošao obuku i položio teoretski i praktični ispit (opisano u tački 1 ovog Pravilnika), što je uslov da bude na listi za narednu (ili tekuću) takmičarsku sezonu i time bude na raspolaganju za delegiranje na takmičenjima mlađih kategorija u organizaciji VPSCG.

Sudija kategorije S-1/B treba da bude na raspolaganju reprezentaciji i domicilnim klubovima za potrebe suđenja prijateljskih i trening utakmica.

2.1. Napredovanje sudija

TO VPSCG u saradnji sa SS VPSCG pokreće postupak za napredovanje sudije/a sa kategorije S-1/B u kategoriju S-1/A, a koji se sastoji od pisanog predloga sa izvještajem i obrazloženjem koji TO VPSCG dostavlja SS VPSCG.

Predlog se može podneti ukoliko je sudija proveo minimum 2 (dvije) godine u kontinuitetu na listi za takmičenja mlađih kategorija u organizaciji VPSCG.

Izvještaj predstavlja potvrdu da je kandidat dovoljno obučen za suđenje (poznavanje vaterpolo pravila, dovoljan broj odsuđenih utakmica mlađih kategorija, prijateljskih i trening utakmica, pozitivna procjena stečenih znanja i vještina suđenja).

Po navedenom predlogu odlučuje SS VPSCG.

3. Sudija kategorije S-1/A

Ova kategorija podrazumjeva sudije koje su sa uspjehom prošle sve gore navedene obuke, testiranja i kategorije.

Sudija kategorije S-1/A može biti na listi za narednu (ili tekuću) sezonu i time na raspolaganju za delegiranje na utakmicama svih takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja).

Sudija kategorije S-1/A treba da bude na raspolaganju reprezentaciji i domicilnim klubovima za potrebe suđenja prijateljskih i trening utakmica.

Sudija kategorije S-1/A može biti predložen-nominovan na međunarodne liste sudija.

Sve sudije ove kategorije mogu zadržati ovaj status do ispunjenja gornje starosne granice za sudiju saglasno sa propisima EA i/ili WA.

4. Delegat VPSCG

Zvanje delegat VPSCG, ima lice koje je prošlo obuku i test potreban za obavljanje ove funkcije.

Delegat može postati lice koje je punoljetni držvaljanin/ka Crne Gore sa stalnim mjestom prebivališta u Crnoj Gori, da nije krivično odgovarao, da nije isključen ili suspendovan odlukom bilo kojeg sportskog saveza ili COK-a, i da nije na bilo koji način naštetio ugledu vaterpola i VPSCG.

Lice koje želi da postane delegat VPSCG treba da podnese zahtjev SS VPSCG ili njegovom radnom tijelu TO VPSCG, i isti treba da sadrži osnovne lične podatke (ime i prezime, datum i godina rođenja, adresa, e-mail i kontakt telefon) i opšte podatke o sebi (zaposlen-nezaposlen, trenirao vaterpolo, radio u nekom klubu, i sl.).

SS VPSCG će u zajedničkoj saradnji sa TO VPSCG definisati program obuke (neophodne korake i dinamiku), prilagođen i usaglašen sa specifičnim znanjima (poznavanje vaterpolo pravila), osobinama i vještinama svakog kandidata.

O toku i rezultatu obuke pravi se izveštaj koji sadrži polaganje teoretskog djela (poznavanje vaterpolo pravila i Pravidnika VPSCG o vaterpolo takmičenjima) i praktičnog djela (obavljanje funkcije delegata na utakmici mlađih kategorija, turniru ili prijateljskoj utakmici).

Po uspješno završenoj obuci kandidat stiže zvanje Delegat VPSCG.

Zvanje Delegat VPSCG, mogu imati i lica koja su prošla obuku i položila teoretski test (poznavanje vaterpolo pravila) i praktični dio (suđenje) odnosno sve svršene vaterpolo sudije koje podnesu zahtjev.

Delegat VPSCG može biti na listi za narednu (ili tekuću) sezonu i time na raspolaganju za delegiranje na utakmicama svih takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja).

Delegat VPSCG, isključivo sa međunarodnim statusom ili svršeni vaterpolo sudija koji je imao međunarodni status, može biti predložen na liste delegata za međunarodna takmičenja. Svi delegati mogu zadržati ovaj status do ispunjenja gornje starosne granice za delegata saglasno sa propisima EA i/ili WA.

Delegat je dužan da sudijama saopšti (dostavi) ocjenu i da Izveštaj o ocjenama sudija sa svake utakmice uz ostalu dokumentaciju dostavi TO VPSCG u roku od 24 sata od završetka utakmice.

5. Kontrolor (supervizor) suđenja VPSCG

Funkciju kontrolor suđenja VPSCG može obavljati osoba koja ima određena specifična znanja i iskustva vezana za problematiku suđenja i obavljanja delegatske funkcije na vaterpolo utakmicama i koja zadovoljava kriterijume opisane u tački 4 ovog Pravidnika.

Pod specifičnim znanjima i iskustvom se podrazumjeva da su te osobe bile vaterpolo sudije najviše kategorije (međunarodni status), uključujući i postojeće delegate sa takvim iskustvom u suđenju kao i aktivne predstavnike VPSCG u Tehničkim vaterpolo komitetima WA / EA i ostalima.

Kontrolor suđenja VPSCG može biti angažovan, po potrebi, na pojedinim utakmicama u organizaciji VPSCG i isključivo u cilju ocjenjivanja sudija (tada preuzima tu obavezu od delegata) i kontrole rada delegata na datoj utakmici.

Pozicija na bazenu koju kontrolor zauzima za vrijeme pojedine utakmice određuje se po dogovoru kontrolora i organizatora utakmice.

Kontrolor je dužan da sudijama saopšti (dostavi) ocjenu i da Izveštaj o ocjenama sudija sa svake utakmice uz ostalu dokumentaciju dostavi TO VPSCG u roku od 24 sata od završetka utakmice.

6. Lista sudija, delegata i kontrolora na takmičenjima VPSCG

Pred početak svake takmičarske sezone, TO VPSCG donosi rang listu sudija, delegata i kontrolora iz prethodne takmičarske sezone.

Rang listu određuje tabela u kojoj su za svakog sudiju prikazani osvojeni bodovi sa utakmica svih kategorija (po rangu, težini i ocjeni), koje su odigrane u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja ukoliko ih naši klubovi igraju a prema propozicijama VPSCG utiču na plasman u domaćem prvenstvu i kupu).

Konačan broj bodova na listi, za svakog sudiju, predstavlja prosijek svih ocjena (formalnih i opisnih) u toku te takmičarske sezone, zatim dostupnost i pokazana angažovanost, forma i potencijal, kao i iskazana ozbiljnost i kolegijalnost.

Ukoliko dvojica sudija imaju isti broj osvojenih bodova, bolje rangiran je onaj sudija koji u zbiru ima veći broj odsuđenih utakmica u domaćim i međunarodnim takmičenjima, pa zatim veći broj utakmica veće težine, pa zatim veći broj odsuđenih utakmica mlađih kategorija, a sudijama sa lista za međunarodna takmičenja u obzir će se uzeti izveštaji (ukoliko su dostupni) sa međunarodnih takmičenja (EA / WA i drugih).

Sudije:

- TO VPSCG sastavlja predlog lista sudija za narednu (ili tekuću) takmičarsku sezonu za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja) kao i za međunarodne liste, i isti po daljoj proceduri dostavlja SS VPSCG.
Na osnovu dostavljenog predloga, SS VPSCG utvrđuje liste sudija za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja) kao i za međunarodne liste, i iste dostavlja UO VPSCG na verifikovanje..
- Osnovni kriterijum za sastavljanje predloga i utvrđivanje lista sudija je pozicija sudija na rang listi sudija iz prethodne takmičarske sezone.
- SS VPSCG dužan je da blagovremeno dostavi potrebne liste sa optimalnim brojem sudija za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja) kao i za međunarodne liste.

Delegati:

- TO VPSCG sastavlja predlog lista delegata za narednu (ili tekuću) takmičarsku sezonu za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja) i isti po daljoj proceduri dostavlja SS VPSCG.
Na osnovu dostavljenog predloga, SS VPSCG utvrđuje liste delegata za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja) i iste dostavlja UO VPSCG na verifikovanje.
- Osnovni kriterijum za sastavljanje predloga lista delegata je procjena TO VPSCG u odnosu na kvalitet obavljanja funkcije, kao i cjelokupnu dostupnost, angažovanost, ozbiljnost i kolegijalnost po svim pitanjima rada delegata u vaterpolo okvirima u toku prethodne takmičarske sezone.
- SS VPSCG dužan je da blagovremeno dostavi potrebne liste sa optimalnim brojem delegata za takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja).

Kontrolori (Supervizori):

- TO VPSCG sastavlja predlog liste kontrolora za narednu (ili tekuću) takmičarsku sezonu za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja), i isti po daljoj proceduri dostavlja SS VPSCG.
Na osnovu dostavljenog predloga, SS VPSCG utvrđuje listu kontrolora za sva takmičenja u organizaciji VPSCG (uključujući i Regionalna takmičenja) i istu dostavlja UO VPSCG na verifikovanje.
- Osnovni kriterijum za sastavljanje predloga liste kontrolora je ocjena TO VPSCG u odnosu na stručni autoritet i kvalitet obavljanja funkcije, kao i cjelokupnu dostupnost, angažovanost, ozbiljnost i kolegijalnost po svim pitanjima u vezi kontrole suđenja i rada delegata u toku prethodne takmičarske sezone.

7. Angažovanje sudija, delegata i kontrolora na takmičenjima VPSCG

- Sudija kategorije S-1/A sa liste VPSCG za narednu (i tekuću) takmičarsku sezonu može biti delegiran da sudi sve utakmice bez ikakvog ograničenja, koje se odigravaju u okvirima takmičenja u organizaciji VPSCG (sve seniorske i sve mlađe kategorije uključujući i sve kategorije Regionalnih takmičenja);
- Sudija kategorije S-1/B sa liste VPSCG za narednu (i tekuću) takmičarsku sezonu može biti delegiran da sudi sve utakmice koje se odigravaju u okvirima takmičenja u organizaciji VPSCG, sa ograničenjem da ne može biti angažovan na utakmice Kupa i Prve Lige Crne Gore (uključujući i seniorske kategorije Regionalnih takmičenja);
U cilju sagledavanja mogućnosti perspektivnih sudija iz ove kategorije sudija, mimo ovog pravila a sve na osnovu obostrane saglasnosti TO VPSCG i SS VPSCG, može se odstupiti od ovog pravila i iznimno angažovati sudija iz ove kategorije na takmičenjima najvišeg ranga.
- Delegat sa liste VPSCG za narednu (i tekuću) takmičarsku sezonu može biti delegiran za delegatsku funkciju za sve utakmice bez ikakvog ograničenja, koje se odigravaju u okvirima takmičenja u organizaciji VPSCG (sve seniorske i sve mlađe kategorije uključujući i sve

kategorije Regionalnih takmičenja). Delegat sa liste VPSCG može biti delegiran samo kao delegat;

- Kontrolor sa liste VPSCG za narednu (i tekuću) takmičarsku sezonu može biti delegiran za funkciju kontrolora za sve utakmice bez ikakvog ograničenja, koje se odigravaju u okvirima takmičenja u organizaciji VPSCG (sve seniorske i sve mlađe kategorije uključujući i sve kategorije Regionalnih takmičenja) a koje se procjene kao teške. Kontrolor sa liste VPSCG može biti delegiran kao delegat ili kao kontrolor.

8. Međunarodni sudija

Zvanje međunarodni sudija ima onaj sudija koji je položio ispit (posjeduje licencu) za međunarodnog sudiju i njegov status je definisan propisima međunarodnih organizacija.

8.1. EA i WA lista sudija VPSCG

Da bi sudija VPSCG bio nominovan na listi (ili listama) EA i/ili WA mora da bude na listi utvrđenoj od strane SS VPSCG za tu takmičarsku godinu, a koju je verifikovao UO VPSCG.

Ukupan broj sudija VPSCG na ovim listama određuju EA i WA prema kvotama koje oni definišu za svaku takmičarsku godinu.

Ove liste se svake takmičarske godine obnavljaju nominacijom prema kriterijumima matičnih saveza (u našem slučaju VPSCG).

Nominacija za EA listu: vrši se izborom sudija sa liste VPSCG koje imaju EA status a prema poziciji na rang listi bodovanja sudija (opisano u tački 6 ovog Pravilnika), počevši od najbolje rangiranog sudije na VPSCG rang listi sa EA statusom pa sve dalje do konačne kvote date od strane EA.

Ukoliko su dostupni izveštaji o suđenju sa takmičenja u organizaciji EA i WA, ocjene sa tih takmičenja će biti uzete u obzir pri sastavljanju predloga za nominaciju.

Nominacija za WA listu: vrši se izborom sudija sa liste VPSCG koje imaju WA licencu a prema poziciji na rang listi bodovanja sudija (opisano u tački 6 ovog Pravilnika), počevši od najbolje rangiranog sudije na VPSCG rang listi sa WA licencom pa sve dalje do konačne kvote date od strane WA.

Ukoliko su dostupni izveštaji o suđenju sa takmičenja u organizaciji WA i EA, ocjene sa tih takmičenja će biti uzete u obzir pri sastavljanju predloga za nominaciju.

8.2. EA i WA lista kandidata sudija VPSCG

Prema propisima EA, sudija mora da položi ispit za zvanje međunarodnog sudije kroz EA školu. Za polaganje ovog ispita nominuje ga UO VPSCG (po prethodnoj odluci SS VPSCG zasnovanoj na predlogu koji je dostavio TO VPSCG).

Sudija kandidat će biti nominovan za EA školu ako ispunjava uslove:

- da posjeduje aktivno znanje (čitanje/pisanje/konverzacija) engleskog jezika;
 - da je odsudio najmanje 2 (dvije) sezone najvišeg ranga takmičenja VPSCG.
- Izbor se vrši od sudija koji ispunjavaju prethodna dva uslova i najbolje su rangirani na rang listi bodovanja sudija (opisano u tački 6 ovog Pravilnika).

Prema propisima WA, sudija mora da prođe WA seminar (školu) čime stiče WA licencu (status) koja se obnavlja prema propisima WA.

Sudija kandidat će biti nominovan za WA seminar ako ispunjava uslove:

- da poseduje aktivno znanje (čitanje/pisanje/konverzacija) engleskog jezika;
- da je odsudio najmanje 2 (dvije) sezone najvišeg ranga takmičenja VPSCG.

Izbor se vrši od sudija koji ispunjavaju prethodna dva uslova i najbolje su rangirani na rang listi bodovanja sudija (opisano u tački 6 ovog Pravilnika).

8.3. EA i WA sudije za međunarodna takmičenja gdje VPSCG predlaže sudije

SS VPSCG dužan je, u skladu sa usvojenim kalendarom međunarodnih takmičenja svih nacionalnih selekcija VPSCG, da pismenim putem obavjesti TO VPSCG o potrebnom broju sudija za predstojeća međunarodna takmičenja za koja VPSCG predlaže sudije.

TO VPSCG sastavlja predlog kandidata sa aktuelne EA i/ili WA liste (zavisno od nivoa takmičenja) i isti dostavlja SS VPSCG na utvrđivanje i dalje verifikovanje.

NAPOMENA: Shodno potrebama, a po predlogu TO VPSCG, nakon završetka takmičarske sezone može se napraviti i posebna lista koja će biti sastavljena od sudija koje predstavljaju potencijalne kandidate za polaganje ispita za međunarodne sudije.

9. Predstavnik VPSCG u Tehničkim vaterpolo komitetima WA / LEN i ostalima

Predstavnik VPSCG u Tehničkim vaterpolo komitetima WA / EA i ostalima, može biti osoba iz VPSCG koja posjeduje specifična znanja, stručni autoritet i iskustvo iz vaterpolo sporta (preporučuje se da je ta osoba bila vaterpolo sudija najviše kategorije odnosno sa međunarodnim statusom).

10. Uputstva za rad sudija, delegata i kontrolora na utakmicama i turnirima u organizaciji VPSCG

Sva pravila ponašanja, kodeksi, odluke, naknade (takse), troškovi i uputstva za rad sudija, delegata i kontrolora se publikuju za svaku takmičarsku sezonu u „Propozicijama (pojedinih takmičenja) za sezonu ----/--“ i kao takve predstavljaju obavezu za sva službena lica (rukovodstvo takmičenja). U njima su detaljno opisana sva prava i obaveze kao i forma (obraci) dokumentacije i način izvještavanja.

10.1. Visine taksi za sudije, delegate i kontrolore na utakmicama u okviru takmičenja VPSCG

Na početku svake takmičarske sezone, od strane UO VPSCG se određuje visina novčanog iznosa za naknade (takse) i putne troškove.

10.2. Elementi za ocjenjivanje sudija na vaterpolo utakmicama (takmičenjima) VPSCG

ELEMENTI ZA OCJENU SUDIJA:

▶ obični prekršaji (na vrijeme/isti kriterijum/sankcionisanje prvog faula,...)	-	¼ boda
▶ signalizacija (pravovremena-jasna) i postavljanje u toku igre	-	¼ do ½ boda
▶ opšti izgled i ponašanje (prije / za vrijeme / nakon utakmice)	-	½ boda
▶ saradnja sa kolegom i ostalim službenim osobama	-	½ boda
▶ ponašanje klupa (kontrola trenera I rezervnih igrača)	-	½ do 1 bod
▶ poštovanje prednosti (bez nepotrebnih zvižduka i remećenja toka igre)	-	½ do 1 bod
▶ dosljednost u kriterijumu	-	½ do 1 bod
▶ teški prekršaji (isključenja)	-	½ do 1 bod
▶ teški prekršaji unutar područja od 6 m	-	1 do 1½ bod

TEŽINA: VL (vrlo laka) L (laka) S (srednja) T (teška) VT (vrlo teška)

Ocjene su u rasponu od 5 do 10

Ocjena 0 (nula) se može dodijeliti samo u slučaju materijalne povrede Pravila vaterpolo igre i rezultira automatskom suspenzijom.

Napomena: Ocjena se mora saopštiti sudijama.

Eventualne greške i opšta zapažanja o sudijama moraju se opisati na poledini ocjenjivačkog obrasca prema elementima za ocjenjivanje koji su uzeti u obzir kao i opis događaja.

11. Organizovanje seminara

SS VPSCG, u zajedničkoj saradnji sa TO VPSCG i US VPSCG, organizuje seminare na temu vaterpolo pravila (minimum jednom godišnje, po mogućnosti prije početka takmičarske sezone) kao i provjeru znanja pravila vaterpolo igre za sve sudije i delegate ili posebno za one koji nisu na listama za međunarodna takmičenja kao i za one koji nisu produžili svoj međunarodni status (licencu).

SKUPŠTINA VATERPOLO I PLIVAČKOG SAVEZA CRNE GORE